

## መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮፕ



(1ይ ክፋል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

መእተዮ እድንያይ መጅልስ አምን፡ ዲብ ፎም 23 ዲሰምበር 2009 እብ ዕልብ 1907 ለልትአመር፡ ዲብ ፎም 5 ዲሰምበር 2011 እብ ዕልብ 2023 ለልትአመር፡ ዲብ ፎም 24 ጁላይ 2013 ህዩ እብ ዕልብ 2111 ለልትአመር ዛልም ወኢዓድል ቀራራት ድድ ኤረትሮፕ ክም ሓለፈ ልትአመር። መበገስ ናይላ ሓርያም ክልኣት ቀራራት፡ ለእብ ዕልብ 1907 ለልትአመር ቀራር ሰበት ገብአ ህዩ፡ ናይ በሐስ ክቱብዬ ዲቡ ለተንከበ እግል ልግበእ ቱ። እድንያይ መጅልስ አምን ዲብ ፎም 23 ዲሰምበር 2009 ዲብ ወደዩ ዕልብ 6254 ጀልሰት፡ እግል ምዕራፍ 7 እብ አሳስ ሚሳቅ መንዘመት ምጅልስ ቅራን፡ ድድ ኤረትሮፕ ደሊል ሳብት ለአለቡ ዛልም ወኢዓድል ቀራር ሓለፈ። እሊ ቀራር እሊ እግል ልትቀረር ለአቅረቢዩ አሰባብ፡ “ደውለት ኤረትሮፕ እግል ሙሰልሒን ሐረከት ሶማል፡ ስያሴያይ፡ ማልያይ ወሎጂስቲኪያይ ሰዓይት ተህይብ ህሌት። እግል መትዐደዩት ሕኩመት ፈደራልየት ሶማል ይአዕተረፈት እበ። ቅዋተ ምን ምስል ጅቡቲ ለለትሓድደ ድዋራት እብ ፍንቱይ ህዩ ምን ራስ ዱሜረ ወጀኢረት ዱሜረ ኢሰሐበት” ለልብል ቱ ለዐለ።

ለእብ መጅልስ አምን ረአስ ኤረትሮፕ ለትቀረረ ቀራር፡ ኤረትሮፕ አሰለሐት እግል ኢትዛቤ መኔዕ፡ ጀመዶት ማልያይ መቅደረተ ወእቅትሳድያይ አርዛቀ ክምሰልሁመ እግል ገሌ ምህም ላቶም አፍራድ ምን ሰፈርያት መኔዕ ለሸምልቱ ለዐለ። እሊ ቃኑንያይ አሳስ ለአለቡ ኢዓድል ወዛልም ቀራር እሊ፡ ድድ ኤረትሮፕ መኔዕ እግል ሓለፎት ምን ዐለ ስያሴያይት ሸንሀት እዳረት አምሪክ ለትበገስ ዐለ። እዳረት

አምሪክ፡ ክምሰለ ኑዕየት ቀራር እብ ገበይ እድንያይ አምን እግል ልቀርር ለቀሰበ፡ ኤረትርዮ ጀሪመት ሰበት አጅሬት እንዴ ኢገብእ፡ እብ ደረጀት ወጠኒያይ፡ መንጠቀት ወእድንዮ ዲብ ሕር ወስያድያይ ቀራር ስያሰተ ሰበት ሰብተት እበ ሐቴ ጀሀት፡ ለእብ ስያሰያይ፡ እቅትሳድያይ ወስትራተጅያይ አጄንደተ እት ፍዕል እግል አውዑሎት ክምሰል አግደ መሻቀዩ ለትከድሙ፡ አቶብዩ ክምሰል ናይ እለ መንጠቀት ሐለት እግል ትእመን እበ እግል ቀሰቦት ህዩ እበ ብዕድ እንክር ቱ። ሰበት እሊ፡ ዲብ አወላይት ምዕራፍ ጽበጥ ወኸልፍየት ህደፍ ቀራር እድንያይ አምን መብደእ ክል ዳይመት ወኢዳይመት ነፈር ምጅልስ አምን እግል ልትፈሰር ቱ። ዲብ ምዕራፍ ክልኤ ህዩ ሸከረት ታሪካይ፡ ስያሰያይ፡ ጂኦግራፍያይ፡ መሕበራይ፡ እቅትሳድያይ፡ ዐስከርያይ ወናይ ድዋር መሻክል ሶማም እግል ልፈሰር ቱ። ዲብ ሳልሳይት ምዕራፍ ህዩ፡ አቶብዩ፡ ኤረትርዮ ወአምሪክ ዲብ ሶማል ለልተበዓህ ስያሰተ ክምሰልሁመ እግል እድንያይት ቤት ጎማት አምን “አስክ ሶማል ስለሕ እግል ኢልእቴ ወእግል ትራቅብ ለቋመት መጅሙዐት ሶማል ወኤረትርዮ” እምበል ደሊል ሳብት፡ “ኤረትርዮ እግል ሐረከት ሶማል ስያሰያይ፡ ሎጂስቲክያይ ወማልያይ ሰዳይት ተህይብ ተ” እት ልብል ለአቅረቡዩ ናይ ሐሰት ተቅሪር አሳስ እንዴው ወደ፡ እብ አሳስ ሳብዓይት ምዕራፍ ሚሳቅ መነዘመት መጅልስ ቅራን፡ ድድ ኤረትርዮ ለሓለፊዩ ዛልም መኔዕ እብ ተፋሲል እግል ልቅረብ ቱ።

ዲብ ራብዓይት ምዕራፍ ህዩ አስባብ ረፊዕ መኔዕ ሚ ክምሰል ዐለ እግል ልፈሰር ቱ። ዲብ ሓምሳይት ምዕራፍ ህዩ ተሕሊል ቅራኣት እግል መሓደረት አንፋር ድወል ምጅልስ አምን መኔዕ ምን ኤረትርዮ ሐቆለ ትረፈዐ። አወላይ ምዕራፍ መበገስ፡ ጽበጥ ወመታክለ ቀራር መበገስ (ኸልፍየት) ወጽበጥ ቀራር ምጅልስ አምን ዕልብ 1907 ዲብ እሊ ክፋል እሊ፡ መባጥር ናይለ 15 አንፋር ምጅልስ አምን እንዴ ይእንረኤ፡ ጽበጥ ወኸልፍየት ቀራር ዕልብ 1907 እብ ተፋሲል እግል ንርአዩ ቱ። አወላይ፡ መበገስ ቀራር ዕልብ 1907 ዲብ ቀራር ክምሰለ ሸሮሕ ለህለ፡ መበገስ ቀራር ምጅልስ አምን ዕልብ 1907 ለትበህለ ንቀጥ፡

1. “ኤረትርዮ፡ ዲብ ሶማል ሰላም ወዕሬ እግል ኢልትረከብ እግል ለሐምርጎ ወለ መንተቀት ለረብሾ ሙሰልሒን ሐሸመት፡ ስያሲ፡ ማልያይ ወሎጂስቲክያይ ሰዳይት ተህይብ ህሌት።

2. “ኤረትርዮ እብ አሳስ ዳይም ወኪል ዲብ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ዲብ ዮም 19 ማዮ ዲብ ርኢስ ምጅልስ አምን ለሓለፊዩ ልእከት፡ እግል ሼክ ሸሪፍ ሼክ አሕመድ ርኢስ መትዕዳይት ፈደራልየት ሕኩመት ሶማል እግል ልግበእ ለሐሬት እትፋቅየት ጅቡቲ ረፍደት።

3. “ልኡክ እተሓድ አፍሪቀ፡ ሰላም ወመስኩበት ሶማል እግል አከዶት እግለ ወድዩ ለሀለ ጅህድ ሜዛን ዐቢ እግል ልትሆኑ ወጅብ”

4. “እግል ሄራር ሰላም ጅቡቲ እግል ክርዐት ወዐንቀፎት እግለ ልትሐረኮ ጀሃት፡ እተሓድ አፍሪቀ ድዶም ለተትሐዜ ምስዳር እግል ትትነሰእ በ”

5. “ኤረትርዮ ምስል ጅቡቲ መትፋሃም አው ናይ ክልኢቱ ጀሃት መዋጀህት እግል ቲዴ ለልብል ፍክር ረፍደት፡ ናይ መንጠቀት ወመነዘማት አሚን ግም ዜረኖት ኢለትሐዜ ትቤ”

6. “መዋዲት ኤረትርዮ እግል ሰላም ወዕሬ ደውለት ሶማል ለተክል ቱ። አከይ መቅርሕ ጅቡቲ ወኤረትርዮ ህዩ እግል እድንያይ ሰላም ወአምን ዲብ ብቆት ለካሬቱ።

7. “ክለን አዕደ ድወል - ክምሰልሁመ ኤረትርዮ - እግል ዐመልየት ሰላም ጅቡቲ እግለ ፈደራልየት ሕኩመት ሶማል ዕሬ እግል ትትመደድ ለትወድዩ ጅህድ እግል ልሰደዩ ወጅብ። ክምሰልሁመ ኤረትርዮ መስኩበት ፈደራልየት ሕኩመት ሶማል እግል ሐምረጎት አው ህዩ እግለ ፈደራልየት ሕኩመት ሶማል እግል አውደቆት ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት ገበይ ለትወድዩ ወራታት እግል ተአብጥር ጠለብ።

8. “ኤረትርዮ ዴሽ ወክሉ ስልሐ ዲብለ ናይ በዲር አካነተ እግል ትስሐብ ወዲበ ዲብ ጁን 2008 ደግሽ ለገብአ እቱ ራስ ዱሜሪ ወጀዚረት ራስ ዱሜሪ ላቱ ዐስከርያይ ሀለዮት እግል ኢተርኤ፡ ዲብ ራስ ዱሜሪ ወጀዚረት ዱሜሪ ምስል ጅቡቲ ናይ ሕዱድ ደግሽ ክምሰል በ እግል ተትአምን፡ ለመሳድድ እግል አርህዮት ዲብለ ገብእ ህድግ እግል ትሻርክ፡ ክምሰል ዕዱ ነመዘመት ምጅልስ ቅራን እድንያይ ወጅባተ እግል ተአትምም ዲብ ዕልብ 3,4,5 ማደት 2 ሚሳቅ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ማደት 33 ሾሮሕ ለሀለ መባድእ እግል ተሕተርም ወጅብ” ለልብል ዐለ። ካልኣይ፡ ጽበጥ ቀራር ምጅልስ አምን፡ ቀራር ዕልብ 1907 እግል ሓለፎት ክምሰል መበገስ አው ኸልፍየት እንሰቅቆ፡ እሊ እት ለዐል ለተሀደገ ሸክዋትቱ ለአዳለ። ዲቡ እንዴ ተንከበ ህዩ እሊ ለተሌ ምስዳራት ነስኣ፡

1. “ክለን አዕደ ድወል፡ እብ ገበይ ምዋጥኒን አው መንዴረተን ለለኣንበልብለ መራክብ ልግበእ ወጥያራት እንዴ ጸዐነ አስክ ኤረትርዮ ለለኣቴ ስለሕ ዐስከሪ ወሽብህ ዐስከሪ፡ ወእስቤራት እግል ክርዐት ሻፍገት ምስዳር ነሰኣ። ክምሰልሁመ ቴክኖሎጂያይ ወማልያይ ሰዳይት ወተእሂላት ለአበጥረ።”

2. “ኤርትርዮ፡ ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት ገበይ ለገብአ ስለሕ አው አላት ዐስከርየት ምን መንጠቀተ አው እብ ገበይ መዋጥኒን አው ህዩ መንዴረተ እበ ለአምበልብል መራክብ ልግበእ ወጥያራት እንዴ ወዴት እግል ተአዝቤ አው እግል

ተአምጽኝ ክሉ ረአሱ ኢልሰመሕ እግለ። ክለን አዕደ ድወል ህዬ እብ ገበይ ምዋጥኒንን አው መንዴራተን እበ ለአምበልብል መራክብ ወጥያራት እንዴ ወደየ ኤረትርዮ ስለሕ እግል ተኣቴ ዶል ጀርብ ከረዓህ።”

3. “ክለን አንፋር ድወል፡ እብ አሳስ ጥወር ወጠኒያይ ወእድንያይ ቀዋኒን፡ አስክ ኤረትርዮ ወሶማል ለገይስ ወምኑ ለመጽእ ሽሕኖታት ኤረትርዮ እግል ተምጽኡ አው እግል ትልኣኩ ሰሞሕ ለኢገብኣ ጅንስ ክምሰል ቡ ሐብሬ ዶል ተህሌ እለን እግል ልጽባጣሁ በን።”

4. “ክለን አንፋር ድወል፡ ለዲበ ከስሰ ልጅነት አስክ ካርጅ እግል ኢልሳፍሮ ለትቀረረ እቶም አፍራድ አስክ ድወልን አው መንጠቀተን እግል ኢልእተየ አው እቡ እግል ኢልሕለፎ እግል ክርዑም ለለትሐዜ ምስዳራት ነሰኣ።”

5. “ክለን አዕደ ድወል፡ ዲብ ድወለን ወመንጠቀተን እግለ ህለ፡ ዲብ ኤረትርዮ እብ ወለት ገበይ ለትትመለክ ሰላዲ ወናይ እቅትሳድ አርዛቅ ወብዕድ፡ ምን እሊ ቀራር እሊ ለፈግረ እተ ዕለት እንዴ አስተብደየ እግል ጀመዶቱ እንዴ ኢልትአከረ ምስዳር ነሰኣ። ዲብ ደንጎበ ምጅልስ አምን፡ እግል መዋዲት ኤረትርዮ እብ ፋዬሕ እግል ትታብዑ ወእግል ተአደቅቡ ክምቱ፡ እንዴ አሸረ፡ ኤረትርዮ ሐቆመ እብ ጽበጥ እሊ ቀራር እሊ ጠይዐት ላኪን እግል ለአሰንዩ አው እግል ልርፍዑ ክምሰል ቀድር አከደ።”